

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5 poštni predal 22. telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značka vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 108 • Maribor, sobota, dne 21. septembra 1940 • Leto XV

Problem prehrane

Danes je postal problem prehrane še bolj važen kakor je bil v vojni 1914 do 1918. Obseg vojne je večji, zapore prometa so obsežnejše, razen tega je socialni standard pri nas mnogo nižji kakor je bil v svetovni vojni. Nevarnost prehranske krize je zaradi tega večja.

Znani sestavljalec indeksov Artur Benko Grado je objavil v svoji reviji »Indeks«, da je potreboval samski delavec samo za življenjske potrebe (hrano, obleko in skromno stanovanje) v avgustu 1939 694.76 din, letos 1940 v avgustu pa se je dvignila ta potreba na 927.83 din. Za štiričlansko rodbino se je potreba v istem času dvignila od 1775.31 din na 2419.62 din mesečno. V avgustu 1940 pa so se cene iznova dvignile tako, da je socialni položaj danes še neugodnejši. Zgoraj navedeni zneski pomenijo skromen eksistenčni minimum, to je, prejemke, ob katerih je mogoče brez vsake potrate, zabave in kulturne potrebe, živeti. Če pa primerjamo prejemke ali zaslužke, ki se domala v dveh tretjinah primerov gibljejo med 600 in 1400 dinarjev mesečno za samce in tudi rodbine, nam je slika socialnega stanja jasna.

Po izkazih Narodne banke so se cene rastlinskih proizvodov v enem letu dvignile povprečno od 100 na 154 odst., živalskim pa od 50 na 66 odst. Cene kmetijskih pridelkov so rastle že prej, pa so se od 1936 zvišale pri ječmenu za 325 odst., pri ovsu za 310 odst. itd. Kako naraščajo cene pšenice in drugim potrebščinam, itak okuša vsak dan.

Če vpoštevamo, da je naša država agrarna, se vendar prokleto motimo, če mislimo, da bomo z draginjo kmetijskih pridelkov pomagali kmetu. Naš kmet sam kupuje blago. Oderuški dobiček mu ne zadošča niti za kritje večjih izdatkov za potrebščine, ki jih kupuje, ki so tudi mnogo dražje. Glavni delež bodo vtaknili v žep le veleproizvedenci in veletrgovci, ki se danes na trgu izločajo. Prišli smo tako daleč, da so svetovne cene mnogo nižje, kakor naše domače, kar tembolj opravičuje naše stališče, da je pri nas draginja brez stvarne in praktične potrebe.

Trgovski ljudje se sklicujejo na zakon o gospodarstvu, češ, da takrat, kadar je dovolj ponudbe, cene blagu padajo. V našem primeru so to le prazne besede. Do zadnjega časa ni bilo pomanjkanja blaga in cene so šle kvišku.

Resnica je, da blago postane dragocenejši, če ga primanjkuje. Ali bistvena razlika je v današnjem in svobodnem gospodarstvu. Današnje veliko gospodarstvo je kartelirano in spekulativno določa cene blagu v svoj prid. To velja za vse večje gospodarstvo, kakor je zlasti žitno gospodarstvo, izvoz itd. Tu mali producent in mali trgovec ne prihajata niti v poštev pri določanju cen.

Dve poti sta še, da se zagotovi kolikor možno ugodna preskrba prebivalstva. Prva je rekvizicija eventualno skritega blaga in, če blaga doma že reš primanjkuje, preskrba uvoza potrebne blaga iz vzhodnih dežel, odkoder je uvoz še mogoč. Druga pot je, da se izvede distribucija blaga po demokratičnem organiziranem aparatu, ki določijo primerne cene blagu, oziroma zvišajo prejemki državljanom, ki nimajo potrebne eksistenčne minimuma.

Vse to je pa izvedljivo le z organizacijo na najširši podlagi, z interesi, ki so upravičeni, da soodločajo. Glavni cilj v sedanji krizi mo-

Bombni napadi se nadaljujejo z vso silovitostjo

Angleži nad nemškimi oporišči
Nemci nad Anglijo,

Letalska vojna se nadaljuje na obeh straneh z neizprosno ostrino. Nemci neprestano napadajo Anglijo, zlasti pa London. V noči od 18. na 19. september je bil v Londonu 10 ur alarm. Nemška letala so metala bombe na razne predele mesta. Največ se Nemci sedaj poslužujejo zažigalnih bomb.

Po dnevu dne 19. t. m. so nemška letala priletela v večjih skupinah nad južno, vzhodno in srednjo Anglijo, kjer so metala bombe na mesta, v katerih je razvita industrija.

Nemci so dne 19. septembra napadli Glasgow in Newcastle, kjer so bombardirali doke, v katerih se grade največje angleške ladje, do 50.000 ton.

Angleško poročilo pravi, da je London v noči od 18. na 19. doživel enega največjih nemških napadov. Bombe so ubile 90 ljudi, 350 pa ranile. Zlasti veliko škodo je povzročilo neko nemško letalo, ki je sestreljeno padlo na tla z bombami vred in so bombe eksplodirale šele ko je letalo udarilo ob zemljo. Od pilotov in letala ni ostalo ničesar, pa tudi hiše v okolici so pretrpele silno razdejanje.

Angleška letala so zopet bombardirala vse luke vzdolž Kanala tja do Cherbourg, potem pa tudi važna železniška križišča v severni in zapadni Nemčiji v Belgiji in na Holandskem.

Zgube letal

Angleži poročajo, da je bilo v zadnjih

36 urah, v sredo in četrtek, dne 19. septembra (46 samo v noči na 19. september) in 19 angleških, s katerih pa se je 9 pilotov rešilo.

Nemci pravijo, da so sestrelili 38 angleških, zgubilo pa 13 letal.

Od 8. avgusta do 18. septembra je tembra do popoldne zbitih 56 nemških

bilo po izjavi angleškega ministra Sinclaira sestreljenih 1867 nemških in 621 angleških letal; nemških pilotov je padlo okrog 4000, angleških pa okrog 600.

20 poljskih letalcev je bilo odlikovanih, ker so v zadnjih dneh sestrelili 71 letal.

Letalski napadi na London

V noči od 19. na 20. september so bili zopet nemški napadi na London in je v boj poseglo obrambno topništvo, kakor tudi letala. Nemška letala niso prispela nad središče Londona, ampak so vrгла bombe samo na periferiji, pri tem pa je bilo sestreljenih 5 nemških letal.

O napadih nemških letal na Anglijo je mnenja nek ameriški vojaški strokovnjak, da so že dosegla višek in da jih ne bodo več v stanju stopnjevati Nemci. Letalska obramba je dosegla velike uspehe in ni okrnjena. Letala bi mogla odločiti vojno v prid Nemčiji samo tedaj, ako bi popolnoma uničila angleško industrijo in letalstvo. To pa je spričo povečanja angleške vojne proizvodnje in dobav iz Zedinjenih držav nemogoče.

Iz napadov na London sklepajo Angleži, da imajo Nemci poseben načrt, kako sejati malodušje med civilnim prebivalstvom. Dosedaj to bombardiranje ni bilo naperjeno proti vojaškim napravam, ampak predvsem proti delavskim četrtim, nato proti bolnicam, da

bi bile žrtve čim večje in končno pa še na kraljevo palačo, da bi se kraljevska dvojica izselila iz Anglije, kar bi povzročilo nezadovoljstvo med prebivalstvom. Angleška vlada pa pravi, da dokler bo v Londonu le ena sama hiša cela, bo ostala v Londonu. Angležev taki napadi ne morejo spraviti iz ravnotežja.

Zasedanje tajnega vojnega sveta v Londonu je bilo 19. septembra. (Reuter.)

Vežbanje pilotov

Kanadsko letalsko ministrstvo poroča, da bo 1. oktobra izvežbanih 26.800 letalskih častnikov in moštva.

Po 500 letal mesečno dobi Anglija iz Zedinjenih držav

počenši s februarjem 1941 pa se bo to število povišalo na 1000 letal mesečno. Sedaj dobi Anglija 80 odstotkov ameriške produkcije letal. (Reuter.)

Boji v Egiptu

Italijani še napredujejo

Italijanska poročila iz Libije javljajo, da so italijanske čete zaposlene z utrjevanjem doslej zavzetega ozemlja pri Sollumu, ob morski obali in pri Sidi Barani, ki leži vzhodno od Solluma ob morju.

Med tem so se razvili silni letalski boji. Angleži skušajo napadati zbirališča italijanskih čet in čete na pohodu, Italijani pa obratno.

V boj je posegla tudi angleška vojna mornarica, ki je dne 18. t. m. pričela z obstreljevanjem obalne ceste pri Sollumu in Sidi Baraniji. Po angleških poročilih italijanska mornarica doslej še ni posegla v boj.

Angleška mornarica obstreljuje Rhodos

Angleška mornarica in letalstvo sta pričela bombardirati otok Rhodos, Dodekanez in Leros, kjer je bilo zadeto tudi skladišče bencina. Letala so se vrnila nepoškodovana. (Reuter.)

Nova ojačenja angleške mornarice so prispela skozi Gibraltar v Sredozemsko morje.

Turki in vojna v Egiptu

Turški časopisi pišejo, da bo vojna v Egiptu imela težke posledice bodisi za eno ali za drugo stran. Turki primerjajo to vojno z vojno Turčije proti Egiptu v zadnji svetovni vojni, ki je bila brezuspešna. Zaenkrat se italijanska vojska še vedno ni spoprijela z angleškimi elitnimi četami. Brez dvoma pa je tudi, da bo Egipt sam stopil v vojno, čim bodo Italijani napadli gotove važne postojanke v deželi. (Reuter.)

Francoska kolonija Kaledonija z Anglijo

Kolonija Nova Kaledonija v južnem delu Tihega oceana se je priključila narodnemu odboru Francije v Londonu in s tem Angliji v njenem boju proti Nemčiji in Italiji. (Reuter.)

Španija z Italijo in Nemčijo

Obisk španskega notranjega ministra Sunerja v Berlinu in Rimu.

Te dni se je mudil v Berlinu na oficijelnem obisku španski notranji minister Serrano Suner, ki je pri tej priliki podal tudi nekaj prav značilnih izjav. Predvsem je omenil, da Španija v Evropi nima nobenih zahtev, pač pa izven Evrope, kjer reklamira svojo nekdanjo posest na Filipinih in Južni Ameriki, kjer itak prevladuje španščina kot občevelni jezik. Suner je tudi naglasil, da je

ra biti ohranitev in dvig socialnega standarda na splošno v državi. V ta namen je pa treba prijeti za delo pri koreninah.

Španija ob strani Nemčije in Italije.

Neposredno po obisku Sunerja (ki je tudi vodja španskih fašistov), se je podal v Rim nemški zunanji minister Ribbentrop in govori se, da pride za njim tudi Suner.

S tem v zvezi se pojavljajo razne kombinacije, ki nikakor niso tako brez podlage. V inozemstvu se trdi, da je bilo v Berlinu govora o vstopu Španije v vojno na strani Italije in Nemčije. — Španija ima razlog za nastop proti Angliji, od katere zahteva Gibraltar.

Za vojno so Španci zaenkrat gotovo nepripravljeni. Toda smejo računati na popolno pomoč Italije in Nemčije, ki

sta sedaj sosedi Španije. Nemčija bi gotovo rada prevzela nase ofenzivo proti Gibraltarju, ako bi Španija odprla svoje meje nemški armadi, Italija pa bi te operacije lahko podprla s svojo veliko vojno mornarico.

Ni torej izključeno, da je bilo te dni v Berlinu in Rimu govora o tej akciji, ki bi zelo prizadela Anglijo.

Angleži imajo pa tudi neke vrste adut v svojih rokah, ki ga lahko izigrajo proti Španiji. To so Azorski otoki, ki bi jih takoj ob izbruhu sovražnosti zasedli. S tem bi Španija utrpela zelo veliko izgubo.

Konkretno pa je Suner s svojimi izjavami dosegel to, da je opozoril vlado Zedinjenih držav na nadeje, ki jih goji Španija glede Južne Amerike, računajoč pri tem na podporo Nemčije in Italije. Tu se križajo interesi Španije in njenih dveh zaveznic z interesi Zedinjenih držav. —

Kolonijalni problemi

in kolonijalni narodi.

»Italijani so prijatelji nacionalnih teženj po samostojnosti narodov, kjer so za takšno samostojnost stvarni in zgodovinski pogoji«, piše »Frankfurter Zeitung« v zvezi z nameravano novo ureditvijo prostora v prednji Aziji in Afriki, ki pride z nemško-italijansko zmago nad Anglijo. »Italijani ne mislijo zamenjati angleško nasilno gospodstvo z drugim enakim. Toda povsod mora zavladati mir in red. Brez vodstva si pa reda ne moremo misliti.« — V Afriki in prednji Aziji so narodi, ki so zelo občutljivi napram tujcem. Palestina nam kaže, kakšno ogorčenje je vzbudilo med Arabci priseljevanje židov. In verjetno bo z nacionalnim prebujenjem v razvoju zaostalih narodov nastal odpor proti tujcem v Aziji in Afriki.

Železniški delavci za svobodno strokovno organizacijo

Predstavniki železniških delavcev iz Niša, Kraljeva, Zagreba, Maribora in Beograda so bili 10. t. m. sprejeti pri ministru prometa, g. inž. Bešliću v avdi-jenci. Delegacijo so tvorili Bulić Petar iz Niša, Mijatov Vasa iz Kraljeva, Pečnik Stepan iz Zagreba, Brenčič Leopold iz Maribora in Buciković Drago iz Beograda.

Predstavniki žel. delavcev so obrazložili ministru težak položaj radi naraščajoče druginje.

Predstavniki so g. ministru sporočili, da so z draginjskim dodatkom istočasno izgubili že preje jim dano povišico, katera je znašala 10% osnovne dnevnice. Starejši delavci s to povišico sploh nič ne bodo pridobili, v mnogih slučajih celo izgubili. Ako se že delavcem dá dodatek na druginjo, naj bo dodatek sorazmeren s porastom druginje.

G. minister je obljubil, da se bo v ministrskem svetu, kakor tudi pri fi-

nančnem ministru zavzel za zahteve žel. delavstva.

Prav tako je g. minister izjavil, da bo glede nabave kuriva za žel. delavce podvzel potrebne korake, da se kurivo pravočasno nabavi.

Predstavniki žel. delavcev so tudi postavili vprašanje glede odobritve organiziranja vseh žel. delavcev v svoje svobodne organizacije, ter pri tej priliki g. ministra opozorili na storjeno jim krivico, da se jim do sedaj ni dovolilo svobodno organiziranje, dočim so ostale stroke v resorju ministra za promet uživale to pravico. Kar se tiče zahtev, je g. minister izjavil, da ni nikakih zaprek, da se žel. delavcem in to delavniškemu, kurilniškemu, sekcijškemu in progovnemu odobri združitev v cilju ekonomskega in socialnega poboljšanja njihovega položaja. V tem oziru lahko žel. delavci predložijo svoja pravila, katera bodo odobrena.

Cena pšenici bo znižana?

Odkupna cena pšenici je določena na 300 din. Veleproducenti in verižniki so zaslužili po tej ceni pri nje doma 100 odstotkov. Malim in manjšim kmetom visoka cena ni prinesla dobička, dočim so veliki trgovci, mlinci in producenti na debelo že lani pozimi pokupili

letošnje žetev, ki jo sedaj prodajajo po dragi ceni.

V merodajnih krogih razpravljajo sedaj o tem, da bi opustili premijo v znesku 50 din za 100 kilogramov, da bi s tem znižali ceno na 250 din za 100 kg. Toda tudi ta cena je visoka in ni utemeljena v gospodarski politiki.

Willkie napada Rooseveltovo politiko

češ, da je premalo podprl Anglijo in Francijo.

Republikanski predsedniški kandidat Wendel Willkie je govoril v Koff-vilen v Kansasu. — Očitno je Roosevelt, da je s svojo politiko koristil okrepitevi avtoritarnih držav, slabil pa demokratične sile. Zamerja Roosevelt, da posega v gospodarski red in da bo uvedel tudi doma avtoritarni režim, če bo izvoljen za predsednika. Roosevelt je tudi torpediral gospodarsko konferenco v Londonu in s tem oškodoval gospodarsko silo zahodnih velesil.

Roosevelt, pravi dalje, je tudi ustvaril

pogoje za sedanjo vojno in je s svojim posredovanjem omogočil monakovsko konferenco štirih velesil 1938. leta. — Roosevelt je človek, ki nima določene smeri in zdi se, da je izgubil vero v moč in sposobnost naroda.

Republikanci napram dogodkom v Evropi niso ravnodušni kakor demokrati, ali Amerika se mora brigati najprej zase. Sedanji volilni boj v Zedinjenih državah je tudi boj za ohranitev demokracije.

Militaristi so bili edino, ki so

Načelo o narodnostnih državah se bo moralo umakniti načelu o »življenjskem prostoru«, piše »Critica Fascista«.

Predlog o avtonomiji narodnih manjšin, ki je bil stavljen v madžarskem parlamentu, je označil predsednik vlade grof Teleki kot »napad na same temelje madžarske države. Ideja sv. Štefana, večna ideja narodnega življenja, ne dovoljuje umetne cepitve naroda...«

Vojna produkcija v Porurju. Ameriški časopisi poročajo iz Nemčije, da je industrija v Porurju dala v zadnji svetovni vojni 75 odstotkov vsega vojnega materiala. Zaradi neprestanih bombnih napadov v sedanji vojni pa dobavlja ta industrija samo še 20 odstotkov. (Reuter.)

25 milijard frankov kredita je odobrila vlada v Vichyju za ureditev francoskega gospodarstva.

Sabotaža na Norveškem. V neki tovarni bakra na Norveškem so odkrili sabotažo, ki so jo izvajali delavci zaradi slabih plač, s katerimi si niso mogli kupiti niti rib.

Razredni boj je v Franciji iz zakonodaje izločen, piše »Slovenec«. To ni nič novega, tako je marsikje, gre samo zato, ako je v resnici nehal. Nj vtake glavo v pesek, kadar mu preti nevarnost, ni pa s tem rečeno, da je nevarnost zanj minula.

Turška vlada je pozvala 40 turških dijakov iz Nemčije, ki so tamkaj študirali na državne stroške, da se vrnejo domov. Ti dijaki bodo nadaljevali študij v Ameriki. Obenem je turška vlada prepovedala svojim dijakom vsak študij v Nemčiji, ker prihajajo iz Nemčije prežeti z idejami, ki niso v skladu s politiko Turčije in turškega naroda. (Reuter.)

37 čeških letalskih častnikov je zbežalo iz Češke in se po več mesecih tavanja in skrivanja po Poljskem, preko Romunije prebilo v prednjo Azijo in odtod v Indijo, kjer so se sedaj javili v Bombayju.

Železo v Indiji. V Indiji so odkrili ležišča železa, ki so po kvaliteti enaka železni rudi na Švedskem.

Doma in po svetu

Slovenija dobi 1000 vagonov žita in moke. Kakor poroča TOI, je »Prizad« odobril za dravsko banovino 1000 vagonov žita in moke za dobo največjega prometa. TOI priporoča mlinom in trgovcem, da blago v okviru te dobave takoj naroče. Količina je majhna in jo bo težko primerno dodeliti potrebnejšim krajem. Letošnja potreba žita in moke do nove žetve utegne znašati do 10.000 vagonov.

Za uvedbo živiliških nakaznic je nastopil na zborovanju hrvatske »Gospodarske sloge« podpredsednik HSS inž. Košutić. Rekel je: »Sedaj nastopijo časi, ko bodo morali žrtvovati za prahrano prebivalstva prav vsi, vsak po svoji moči. Danes je treba izvajati vse ukrepe z zrelišča zaščite delovnih slojev. Njuno nam je potrebna organizacija, ki bo zagotovila košček kruha slehernemu našemu človeku. Potrebno bo uvesti nakaznice za življenjske potreščine, pri tem pa seveda zametiti, da bo mogoče vedno kupiti z nakaznicami odredene količine živil.« — R. »

Od 100 na 135 dinarjev se je dvignila cena usnju oz. podplatov v par dneh. Novi podplati na čevlje stanejo že nad 80 dinarjev in cena čevljev z dvojnimi podplati se bo dvignila za din 100, tako da bodo stali v bodoče okrog 480 dinarjev.

Obtok bankovcev od septembra 1939 do junija 1940 se je povečal za 46,4 odstotke, posojila Narodne banke pa za 34,6 odstotkov.

Dividenda delnic Narodne banke bo znašala v bodoče največ 8 odst. ali 240 dinarjev na delnico, dočim so doslej nosile vsako leto vsaj din 400 obresti. Radi tega je tečaj delnic Narodne banke na borzi zelo nazadovale. Delnice Narodne banke imajo imensko vrednost din 3000. Trgovala pa so se na borzi po din 7700, sedaj pa jih lastniki že ponujajo po din 400.

Hranilne vloge so se znižale v času od konca avgusta 1939 do konca maja 1940 v Sloveniji za 12,7, na Hrvaškem za 10,3 in v ostali državi za 14,6 odstotkov. To se pravi, ljudje so začeli živeti od prihrankov, ker je zaslužek premajhen, da bi lahko krili svoje potrebe. Nekaj gre seveda na rovaš nakupov, ker si v takih časih, kot so sedaj, vsak raje kaj kupi, kot pa da ima denar. Zelo malo pa jih bo med hranilci takih, ki so dvignili denar in ga potem doma stlačili v nogavice.

Nemška vlada namerava ukiniti izvozno premijo. Pred leti je nemška vlada sklenila dajati izvoznikom, tovarnarjem in trgovcem, ki prodajajo v inozemstvo, posebne premije za izvoženo blago. Tovarnar, ki je prodal blago v inozemstvo, je dobil povrnjeno od vlade do 25 odstotkov fakturne vrednosti izvoženega blaga. Na ta način je nemški izvoznik lahko prodal v inozemstvo ceneje, kot pa izvozniki iz Francije in Anglije. S pomočjo teh izvoznih premij je Nemčija izključila trgovsko konkurenco teh dveh držav v vsej južni Evropi. Tak način trgovanja se je Nemčiji izplačal, četudi je morala država v ta namen žrtvovati precej državnih dohodkov. Deloma je te izdatke dobila povrnjene od konzumentov v Nemčiji, ker so bile cene blagu v Nemčiji višje, kot pa je bilo prodano nemško blago v inozemstvo. Ker pa je sedaj konkurenca Francije in Anglije na evropskem tržišču izključena, namerava nemška vlada izvozne premije ukiniti, zaradi česar se bo nemško izvozno blago podražilo za najmanj 25

do 30 odstotkov. Torej tudi ako se tečaj nemške marke ne poviša, bomo skoro plačevali Nemčiji več za njeno blago, kot pa plačujemo sedaj. Nemčija pa kljub temu ne bo izgubila odjemalcev, ker nima konkurence.

Bolgarsko sobranje ima seje. Bolgarski parlament je bil včeraj sklican na sejo, da ratificira pogodbo v Craiovi, po kateri je dobila Bolgarija od Romunije južni del Dobrudže.

Belgijska vlada v emigraciji se je razšla. Belgijska vlada pod predsedstvom Pierlota je sklenila prenehati s svojim delovanjem. Belgijska vlada biva v nezasedeni Franciji in je storila ta korak sedanji francoski vladi na ljube.

Volitve hrvatskih sreskih samouprav se bodo vršile od 1. do 14. oktobra. Volijo samo občinski odborniki.

Ogromne organizacije v Sloveniji. Te dni smo čitali v nekem listu, da je 12.000 poljedelskih delavcev v Prekmurju pristopilo v neko privilegirano organizacijo. Zagrebški »Večer« pa poroča, da je predsednik »Gospodarske sloge«, g. Horvat iz Ljutomera, organiziral v tej organizaciji že 11.000 članov. To je res prava inflacija članstva. Samo da ne bo tako kot po svetovni vojni, ko je bilo papirnatega denarja na kupe, ker pa ni bil nič vreden, so ga zamenjali za majhen kupček dobrega denarja.

Posebne šole za židovske otroke bomo baje dobili v Jugoslaviji, kot poroča glasilo Nemcev v Jugoslaviji. List pa sam pripominja, da to ne bo še danes. Tudi nam se tako zdi, da stvar ne bo zrela čez noč. Kdor pozna ozko narodno povezanost židov s srbstvom v Beogradu, kjer so celo ulice imenovane po židih, ki so v svetovni vojni junaško branili domovino, o tem ne bo dvomil.

Nemci iz Besarabije, ki potujejo skozi Jugoslavijo, bodo pri nas podvrženi karanteni v Beogradu in Zagrebu, t. j. zdravniškemu opazovanju. V Besarabiji je precej nalezljivih bolezni, med njimi tudi gobavost, ki jo je romunska vlada premalo energično zatirala. Zato je lahko mogoče, da se med izseljenci pojavi kakšen slučaj take bolezni.

Zakaj manjka moke in pšenice? Pri subotiskem mlinarju Antonu Svobodi so zaplenili 25 vagonov pšenice in 4 vagone moke, ki je dobri trgovec ni prijavil.

Žid Hochsinger in župnik cerkve sv. Marka v Zagrebu. »Slovenec« je poročal, da so žida Hochsingerja v Zagrebu prijeli radi skrivanja moke in ga poslali na večmesečno prisilno bivanje v Donji Lapac. Hochsinger pa se sedaj uspešno brani in pravi, da zaplenjena moka sploh ni njegova last, ampak župnika pri sv. Marku dr. Rittiga, ki da jo je od njega kupil za potrebe svoje župnije. Če se to dokaže, je moral žid po nedolžnem v prognanstvo in še »Slovenec« mu je dal brco zato, ker je kupčeval s katoliškim župnikom in mu prodajal moko za župljane.

Tudi v Nišu se je podražilo vino. Iz Niša javljajo, da je bilo pred par meseci vino po din 4 liter, kolikor si ga hotel, dandanes pa stane že din 12 do 14 liter.

Dobiček predilnice v Dugaresi. Predilnica v Dugaresi ima delniškega kapitala 56.250.000 din. Čisti dobiček družbe za 1939 znaša din 11.134.794,34. Razen tega ima velike rezerve iz prejšnjih let.

Težke obtožbe bivšega francoskega letalskega ministra Cota. Bivši francoski letalski minister, Pierre Cot, ostro obtožuje, kakor poroča »Exchange Telegraph«, francoski generalni štab. Po njegovem mnenju so tisti, ki zdaj obtožujejo druge, krivi, da je bila Francija pomaničkivo oborožena. Može v generalnem štabu so bili protivniki težkih tankov in letal. Tudi je bilo po Cotovem mnenju samo polovica prvotnih francoskih letal v akciji in je seveda vprašanje, ako to ni bila dogovorjena sabotaža.

Zane Grey:

Mož iz gozda

Štirinajsto poglavje

Za Helen Rayner so tisti kratki, mračni dnevi njenega izgnanstva iz lastne hiše postali že dogodek prošlosti — in so bili že napol pozabljeni.

Prešli so trije meseci na krilih ljubezni in dela; razživela in razcvetela se je v prijetni zavesti, da je tu na zapadu končno našla svoje mesto. Vsi njeni prejšnji ljudje so se razveselili prilike, da se zamorejo zopet vrniti k nji in pod vodstvom Daleja in Royja Beemana se je izoblikovalo novo življenje in red na farmi.

Helen je v svoji hiši marsikaj izpremenila; preuredila je prostore in dala napraviti prizidek. Le en sam krat si je upala pogledati v nekdanjo jedilnico, kjer je Las Vegas Carmichael pri tistem usodnem obedu sedel z Beasleyjem pri mizi. Spremenila jo je v skladišče — v prostor, kamor ni hotela nikdar več stopiti.

Helen je bila srečna, skoraj preveč srečna, kakor si je očitala, zato ji je bilo nekaj grenkih kapljic v kupo njene sladke sreče prav potrebnih; Carmichael je izginil iz Pine, očitno je odjezdil za sledovi onih Mehikancev, ki so izvrševali Beasleyjeve ukaze. — Zadnja vest o njem je prispela iz Show Downa, kjer se je bil pojavil z rdečimi očmi in grozečim obrazom, kakor pes na sledu za divjačino. Potem sta minula dva meseca, ne da bi se kaj več slišalo o njem.

154

Dale je dvomljivo zmajal z glavo, ko so ga izpraševali o odsotnosti cowboya. Bilo bi čisto Las Vegasu podobno, če bi nikdar več ne slišali o njem. Tudi bi njegovemu značaju bolje odgovarjalo, če bi svojo odsotnost raztegnil tako dolgo, dokler ne bi vsaka sled njegovega napada pijanske besnosti iz njega izginila in bi jo njegovi prijatelji mogli pozabiti. Bo si je jemala njegovo izginotje navidezno manj k srcu kakor Helen. Postala pa je še bolj neugnana, bolj divja in bolj trmoglava. Helen si je domisljala, da ve za skrivnost Bo; enkrat si je celo upala napraviti ji kakor mimogrede majhen namig glede Carmichaelove vrnitve.

»Če se Tom kmalu ne vrne, potem bom vzela Milta Daleja«, je vsekala Bo nazaj.

Te besede so pognale Heleni kri v lica.

»Oho, dete moje«, je ugovarjala napol v šali, napol resno. »Milt in jaz sva zaročena.«

»Kajpada. Samo čudno dolgo se obotavljata. Med robom čaše in med ustnicami — saj poznaš tisto.«

»Bo, rečem ti, da se bo Tom vrnil«, je odgovorila Helen resno. »Jaz to čutim. V tem cowboju je nekaj izrednega. On me je bolje razumel kakor ti ali Milt... In bil je blazno v tebe zaljubljen.«

»O! Mar res?«

»Mnogo bolj, kakor si zaslužila, Bo.«

In potem se je zgodila ena izmed tistih ljubkih, opojnih in nenadnih sprememb, ki je Bo z njimi običajno svojo okolico presenečala. Njena trmoglavost, njeno kujanje, njeno upornišvo je izginilo iz njenih mehkih, ganjenih potez.

»Oh, Nell, saj vem... Boš videla, če se mi posreči,

da se mu zopet približam!... Potem — potem morda ne bo nikdar več pill!«

»Bo, bodi srečna — bodi dobra. Ne dirjaj več na konju okrog — ne draži več drugih fantov. Nazadnje bo še vse dobro.«

Bo je hitro spet vjela svoje ravnotežje.

»Hm! Ti si lahko privoščiš, biti vesela. Imaš moža, ki si še dihat ne upa, če te izgubi izpred oči. Je kakor riba na suhem... In ti — no, bili so časi, ko si bila še stara nezaupljiva!«

Bo se ni dala potolažiti in spraviti v boljšo voljo. Helen je mogla samo vzdihovati in moliti, da bi se njeno prepričanje uresničilo.

Prvi dan v juliju je že ob sončnem vzhodu prinesel seboj težko nevihto. Grmelo je in bliskalo in je valilo po nebu v daljavo pozlačeno bleščobo oblakov nad svezimi, sladko dišečimi in v rosi se iskječimi zelenimi pašniki, ki jih je ljubeče objemalo Helenino oko.

Ptički so cvrkutali v sadnem drevju in čebele so šumele po cvetovih. S polja ob bližnjem potoku se je slišalo žvrgolenje drozgov in škrlančkov. Nekje je zarigal in presekala svečani mir s svojim neprijetnim, hripavim glasom. Ovce so blejale in nežni meket jagenjcev je prihajal ganljivo in ljubko do Heleninih ušes. Z večjim veseljem in radostjo kakor navadno, je šla na svoj vsakodnevni izprehod. Vseposod je bilo videti žive barve, delo, življenje. Veter je pihal topel in nasičen z borovim vonjem sem od oddaljenih vršacev, ki so temni in nepristopni kipeli v nebo in široka, zelena pobočja so jo zapeljivo vabila.

Iz naših krajev

CELJE

Povišanje prejemkov uslužbencem mestne občine

Stalno čitamo po časopisu, da koliko je mestna občina povišala svojemu delavstvu mezde. Informirani pa smo, da se to do danes še ni zgodilo.

Meščani so trdno prepričani, da delavstvo že prejema višje mezde in hvalijo socialni čut mestnih očetov. Delavci mestne občine pa vprašujejo eden drugega, če je že dobil povišek, o katerem se že nekaj časa piše po časopisu.

Čudimo se časopisom, da se ne prepričajo predno pišejo kar na slepo ter s tem razburjajo prizadete delavce. Cela stvar izgleda, kakor da bi se namenoma delali iz ubogih ljudi norca, ki so res potrebni poviška, pa ga ne dobe.

Cela vrsta stvari je, ki bi se morale nujno popraviti. V plinarni zaposleni ne dobe plačanih nadur za nedeljsko delo. Po drugih oddelkih za čezurno delo tudi ne dobe zakonitega poviška. Lahko bi našli mnogo takih slučajev, ki so povsem navzkriž z obrtnim zakonom in zakonom o zaščiti delavcev.

Ostalo časopisje naj se najprej prepriča pri delavstvu, kaj dobi in kaj bi moralo dobiti, potem naj pa pojejo slavo. Iskati podatke samo na eni strani pa ne zadostuje za resnega in vestnega poročevalca.

TRBOVLJE

Posvetovanje na občini o ukrepih proti druginji

Dne 17. t. m. je sklical župan s. Klenovšek posvet o ukrepih proti druginji in pomoči staroupokojencem, upokojencem, vdovam in sirotam.

Na posvet so prišli župani delavskih občin Hrastnik-Dol, Zagorje, Sv. Krištof pri Laškem in Senovo, zastopniki Bratovske skladišnice, po en zastopnik vseh rudarskih strokovnih organizacij v Trbovljah, Hrastniku in Zagorju, nadalje organizacija SGRJ, podr. Trbovlje ter podr. SDSJ iz Hrastnika.

Po razpravi dnevnega reda so bili sprejeti ti-le sklepi:

1. Uredba o protidruginjskih odborih naj se popravi, tako da bodo imeli ti odbori tudi moč in vpliv, sicer pa se naj ukine.

2. Določiti naj se najvišje minimalne cene za vse življenjske potrebščine pri prodaji na veliko.

3. Izvajati naj se strogo nadzorstvo nad zalogi življenjskih potrebščin in to ne samo pri trgovcih in vse zaloge, ki jih lastniki odtegnjejo promet in z njimi spekulirajo, zapleniti, krivce pa kaznuje.

4. Uvesti je racionalizacijo življenjskih potrebščin in urediti zaloge v krajih, kjer je to z ozirom na gostoto prebivalstva potrebno.

5. Spričo zviševanja cen življenjskih potrebščin naj se uredi vprašanje delavskih mezd in pokojnin na ta način, da se avtomatično zvišujejo sporedno z naraščajočo druginjo in istotako tudi podpore družinam vpo-kojencev.

6. Uredbe o ukrepih proti druginji naj bodo jasne in precizno izdelane.

Predlogi so bili soglasno sprejeti in predloženi merodajnim činiteljem.

HRASTNIK

Za izlet steklarjev v Rogaško Slatino je prišel tudi lastnik steklarne g. Abel din 5000, za kar se mu udeleženci izleta najlepše zahvaljujejo. — Udeleženci.

ZAGORJE OB SAVI

Zgodilo se je čudo. Živimo v času, ko tare vse revnejše sloje skrb za obstoj. Tako imamo tudi v naši občini nebroj ljudi, ki so navezani na javno pomoč. Kot vrhovni forum za skrb teh ljudi imamo na občini »socialni odsek«. Ali med člani tega odseka, ki jih vlada tako razmerje, da je moral sam predsednik tega odseka odstopiti. Isto se je zgodilo s predsednikom protidruginjskega odbora. Tudi tu vre med člani tega odbora. Predsednik je odstopil. In naši radovedni Zagorjani se tiho vprašujejo, zakaj?

PTUJ

Četrta milijona dinarjev je občina določila za nakup življenjskih potrebščin v svrhu, da zagotovi preskrbo mestnega prebivalstva. To je vse prav in lepo, želeli bi bilo samo to, da se cene življenjskih potrebščin znižajo, ker revno prebivalstvo nima denarja za nakup življenjskih potrebščin, tudi ako bi bile na razpolago.

Davorin Zunković, podpolk. v pok. je dne 17. t. m. preminul v Ptuj. Pokojnik je bil zgodovinar in jezikoslovec. V svojih polemičnih spisih je dokazoval, da so Slovani bili prvi prebivalci srednje Evrope in je na podlagi te teze razvijal svoje nazore, ki so bili v nasprotju z mnenjem priznanih učenjakov. Ugotavljal je koren slovanskega jezika v raznih nemških besedah in krajevnih označbah. Zbral je ogromno literaturo in si uredil bogato knjižnico. Zadnja leta je ob svojih stroških izdal »Slovansko biblioteko« in je ob koncu svojega življenja pripravil spis o kralju Matjažu. Leta 1937 pa je izdal vojaško zanimiv spis »Kako so prišli Izraelci skozi Rdeče morje brez čudeža?« — Pokojnik pa se je zanimal tudi za prirodna bogastva v naših krajih in je poznal veliko zdravilo proti revmatizmu, za katerega so se ljudje zelo zanimali.

SV. LENART V SLOV. GORICAH

Delo pri gradnji slosa se zopet nadaljuje, ker so stavbinci dosegli zahtevano povišanje mezd.

LJUBLJANA

Sodišče ni potrdilo zaplembe enega vagona moke, ki so jo oblastni organi odkrili v nekem skladišču in ugotovili, da je last trgovec Schnabl. Schnabl je dokazal, da je moko kupil skupno z nekim trgovcem in prodal dvema ljubljanskima zavodoma. Sodnik je obtoženega trgovca oprostil od obtožbe, da ni kriv v smislu uredbe o pobijanju draginje. Schnabl torej ne pojde v prognanstvo. Državni tožilec pa se je proti oprostili sodbi pritožil.

Temeljne cene za železo znašajo za trgovce

na debelo in uvoznike v Mariboru din 5.57, v Ljubljani din 5.55 in v Celju din 5.55 za kg. Na te cene smejo trgovci pribiti še razne stroške.

Ljubljanska vaja v obrambi pred zračnimi napadi. V Ljubljani prirede med 24. in 27. t. m. vajo v obrambi pred letalskimi napadi. Prebivalstvo se mora ravnati pri teh dnevnih vajah po znanih predpisih, ki so bili tudi razglašeni. Vaje veljajo za vse ljubljansko območje.

MARIBOR

V Mariboru stavka 2000 stavbincev

Stavbinci zaposleni pri tvrdkah Kiffman, Nasimbeni in inž. Jelenc & Slajmer so dne 18. t. m. ob 3. uri popoldne stopili v stavko, kot smo v enem delu našega lista, ki je izšel v sredo popoldne na kratko objavili. Zidariji zahtevajo 20, težaki 30 odstotkov povišanja mezd, pri zaslužku din 7 in 4.50 na uro je to približno din 2 do din 1.50. Zaenkrat so pogajanja še v teku. V sredo zvečer so delali na stavbi pri Kiffmanu samo vajenci. Stavka je popolna.

Razen na Hutterjevem bloku je začela stavka stavbincev tudi na vseh ostalih stavbah, tako da je v stavki okrog 2000 stavbincev.

Banska uprava je objavila, da je stavka nezakonita, ker se delavstvo ni ravnalo po določilih kolektivne pogodbe in uredbe o določa-

nju minimalnih mezd, kolektivnih pogodbah in razsodništvu. Dokler delavstvo teh svojih napovorov za povišanje mezd ne spravi v sklad z zakonom, oblasti ne bodo posredovale.

Banska uprava torej zahteva, da se delavstvo vrne na delo. Delavstvo pa smatra, da je sedanjí čas najbolj prikladen za izbojevanje povišice. Ako bi se posredovalno postopanje zavleklo, bi utegnili biti ugoden moment zamujen, razen tega pa je draginja sedaj tako naglo narasla, da je čakanje na povišico nemogoče, zlasti, ker bi pri pogajanjih podjetniki najbrž ne pristali na povišico za nazaj.

Stavka stavbincev je popolna in delavstvo je odločeno vztrajati, dokler ne bo njegovim zahtevam ugodeno.

Cesta Maribor—Fram bo betonirana. Potemtakem bo stal en kilometer take ceste okrog en milijon dinarjev. Koliko denarja pa je sedaj v to svrhu na razpolago? Zadnjič so pisali listi, da 2 milijona.

Posipanje cest. Mestni gradbeni urad je odredil, da se kotanje po netlakovanih cestah zasipajo z drobnim gramozom. Ta ukrep je res potreben, toda ne pomaga dosti, ako se gramoz na cestišču ne zvalja. Avtomobili in motocikli, ki vozijo čez zasute kotanje, razbriškajo drobní gramoz na vse strani. Nazadnje ga je po vsej cesti dovolj, samo ne v kotanjih, kamor so ga delavci nasuli. Valjar menda imamo, pa bi kazalo, da se ga pošlje na take ceste.

Glasbeno društvo železniških delavcev in uslužbencev priredi v nedeljo, dne 22. septembra z začetkom ob 14. uri na vrtu gostilne Šunko v Radvanju velik vrtni koncert kot zaključno proslavo 15 letnice obstoja društva. Igra kompletna društvena godba. Med izvajanjem godbe razna zabava: nagradno streljanje, šaljiva pošta, ples itd. V slučaju slabega vremena se bo vršil koncert prvo prihodnjo nedeljo, ko bo vreme dopuščalo. Za obilen obisk se priporoča — odbor.

Vsi rezervni podnaredniki, ki so napredovali v ta čin v teku vojne za osvoboditev in zedinjenje od leta 1912 do 1918, naj se javijo v mestnem vojaškem uradu, ker bodo predloženi za napredovanje v čin narednika. Rok nepreklicno do 30. septembra t. l.

Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravičenim svojcem vrši v neodložljivih primerih in v odsotnosti pristojnega rajonskega zdravnika v nedeljo, dn 22. septembra t. l. g. dr. Toplak Lojze. Pobrežje, Aleksandrova cesta šte. 6.

PEČOVNIK PRI CELJU

Uspešno zaključeno mezdno gibanje rudarjev

V sredo, dne 18. septembra t. l. se je vršila v obratni pisarni rudnika Pečovnik zaključna razprava o delavskih zahtevah za povišanje mezd med zastopniki delavstva in podjetja. Doseglo se je 18 odst. povišanje vseh temeljnih in akordnih mezd. Ker je podjetje že v mesecu avgustu samo priznalo rodbinske draginjske doklade v višini povprečja 5 odst., znaša skupno povišanje 23 odst. S tem so rudarji tega rudnika od novembra l. l. dosegli 44 odst. skupnega poviška.

Da se je to doseglo, je prisotni na eni strani res stvarni potrebi, na drugi strani pa uvidenosti podjetja, na tretji strani pa, kar je glavno, solidni organizaciji »Zveze rudarjev Jugoslavije«, ki čeprav še ni povsem zgrajena, pa je to zdravo, kar je. Upamo, da se bodo sedaj oči odprle še tistim, ki do sedaj še niso mogli razumeti potrebo organizacije.

SEVNICA OB SAVI

Luč na novem prehodu smo dobili. Vsa javnost odobrava napeljavo razsvetljave, ravno tako tudi posipanje te poti z drobnim gramozom, ki ga je dala napraviti občina. Kako gledajo nasprotniki tega potrebnega dela, si lahko mislimo, ko vidijo, da se tudi brez njih da veliko napraviti. Tukaj na tem prehodu pod mostom teče mimo Sevnica, ki naraste tako visoko, da teče čez obzidje in ko odteče, zapusti veliko blato, katero se ob suši spremeni v prah.

JESENICE

Zvočni kino Radio predvaja v nedeljo ob 3. uri popoldne in ob pol 9. uri zvečer krasen češki vefilm »Božji mlini« z J. Štepičkovo v glavni vlogi. V soboto ob pol 9. uri in v nedeljo ob 5. uri popoldne pa predvajamo fantastično delo Flash Gordonov polet na Mars (II. del). Med dodatki risana šala Popaj in vojni tednik. — Sledi »Marija Ilona«.

„Delavska Politika“ ne dobliva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino!

Iz Češke

Sokrivec umora v Kladnem obglavljen. Poročali smo lansko poletje o razburljivem dogodku v češkem mestu Kladnem, kjer je dijak Smudek ustrelil nemškega stražnika in na to neznano kam odšel. Par dni na to bi bili skoro vjeli Smudeka v Prahi, pa ga je zopet nek drug češki dijak opozoril na prihod nemške policije, ki ji je na to Smudek všel in se še do danes neznano kje skriva. O takratnem Smudekovem sokrivcu pri streljanju v Kladnem pa poroča sedaj DNB sledeče: »František Petr, 23 letni dijak obrtne šole v Kladnem je bil dne 12. julija t. l. pred Ljudskim sodnim dvorom v Berlinu obsojen na smrt radi priprave veleizdaje in umora, ki ga je izvršil nad nemškim policijskim višjim stražnikom Kniesdom. Dne 14. septembra t. l. je bil František Petr obglavljen. Petr je dne 7. junija 1937 skupaj z drugim storilcem po načrtu, ki je bil naprej izdelan, ustrelil nemškega policijskega višjega stražnika Kniesta, da bi se polastil njegovega službenega samokresa. Orožje nemškega policista bi naj po dejanju služilo za veleizdajniške svrhe. — Z izvršitvijo obsodbe je bil maščevan izredno grd zločin.«

Tečaj nemščine za učitelje. Vlada je začetkom šolskega leta vpeljala po vseh učiteljskih na Češkem tečaje za učitelje nemščine na meščanskih šolah. Tečaji bodo trajali pol leta.

Prepoved spuščanja zmajev. Okrajni urad v Prostějovu je izdal razglas, da je v vsem okraju prepovedano spuščati zmaje, ker so nevarni javni varnosti. Prestopki se bodo kaznovali z 10 do 5000 kron, ali z zaporom do 14 dni. latí

NAJNOVEJŠE VESTI

Konferenca o dobavi premoaga državnim železnicam bo v Beogradu. Železnice bodo plačale višjo ceno za premoag, kot doslej.

Cesta Trst—Črno morje. Neka italijanska družba bo zgradila cesto od Črnege morja v Romuniji do Turn Severina in jo želi podaljšati tudi preko Jugoslavije do Trsta.

Akcija nemških letal nad Anglijo je bila dne 19. t. m. kljub slabemu vremenu živahna. Izvidniška letala so metala bombe na južno- in severovzhodno Anglijo. V Londonu so bile zadete tovarne, v Liverpoolu so izbruhnili požari. Angleži so bombardirali razne kraje v Nemčiji, brez posebnih škod. Sestreljeno je bilo 1 angleško in 3 nemška letala. DNB.

Angleški letalski napadi v noči na 20. septembra so bili usmerjeni na invazijsko področje nemške vojske, na ceste, železnice in letališča, ter kanal Dortmund-Ems. Pri ponočnih napadih na London so bila nemška letala sestreljena in pregnana, predno so dosegla cilj. (Reuter).

100 zapornih balonov iz Anglije je odnesel vihar preko Švedske in Botniškega zaliva. — 30 so jih švedski letalci sestrelili. Baloni so povzročili škodo na električnih napeljavah in telefonskih žicah.

900 letal je Anglija dobila v zadnjem času iz Zedinjenih držav, je izjavil predsednik zbornice za letalstvo v Washingtonu.

Danska je v zadnjem tednu poslala v Nemčijo 7000 ovac in 11000 goved. Dobaviti pa mora 22 milijonov pišk in eno desetino vsega surovega masla. (Reuter).

Holandska pa bo izvozila v Nemčijo 43 milijonov kg krompirja, dočim ga je prejšnja leta v celoti 27 milijonov kg. (Reuter).

Dobrudžo Romuni izpraznjujejo. Obenem romunsko vojno ministrstvo zanika, da bi bili romunski vojniki oplenili bolgarske kmete.

Največjo vojno luko v SSSR bodo zgradili v Litvi ob Baltiškem morju.

Francoska demokracija je bila samo karikatura demokracije, je izjavil francoski poslanik v Washingtonu. Parole demokracije še ne pomenijo svobode. Nova vlada hoče socialni napredek in s tem pravico in dolžnost do dela. Vlada v Vichyju je izdala nov zakon o tisku in poklicnih organizacijah.

Letalski polk Norvežanov v Kladni šteje 900 letalcev. Norveške ladje v Kanadi in Indiji bodo porabili za stražno službo.

Ameriški vojni minister Stimson je izjavil, da je v zadnjih šestih tednih porastel njegov optimizem, kar se tiče Anglije. V londonsko pristanišče prihaja in iz njega odhaja vsak dan mnogo ladij, kljub napadom. Škoda, ki jo povzročajo angleške bombe v Nemčiji pa je po nemških poročilih precejšnja, če pa je polovico tako velika, kot jo slikajo Angleži, bo to odločilno za potek vojne. (Reuter).

Volilna agitacija za volitve volilnih mož, ki bodo v novembru volili predsednika Zedinjenih držav, je na višku. V Zedinjenih državah se še ni zgodilo, da bi kandidati za predsednika zastopali tako enoten program, kot to pot. Vsi so za čim večjo podporo Angliji, za oborožitev Amerike, vendar ne za njen vstop v vojno v Evropi, in za odstranitev vsakega vpliva evropskih totalitarnih držav v Južni Ameriki.

Siam in Francoska Indokina. Med Siamom in Francosko Indokino se vrše pogajanja glede sklenitve nenapadalne pogodbe. Pri tej priliki je siamska vlada predlagala, da naj ji francoska vlada odstopi neke pokrajine na meji Indokine. Francoska vlada je to zahtevo zavrnila.

Kitajci so v ofenzivi proti Japoncem na vsej fronti. V pokrajini Šangking se pričakuje večje odločitve, ker imajo Kitajci tamkaj zbrano 200.000 mož močno armado.

Ze čim večjo imperialno vojsko na srednjem vzhodu se je izjavil predsednik Avstralije ob priliki novorajen.

Prva upepeljitev iz Češke. Češki listi javljajo, da so doslej mislili, da je bil prvi upepeljen Čeh pisatelj Vojta Naprstek, katerega truplo so upepeljili leta 1894 v Grot. V resnici pa je bila že leta 1800 v pariškem krematoriju upepeljena Čehinja Avgusta Braunerova, vdova po znanem češkem politiku. Braunerova je takrat bivala na obisku pri svoji hčerki v Parizu, kjer je tedaj umrla in bila na to upepeljena. Zaro so prepeljali na Češko in jo položili v rodbinsko grobnico na praškem Vyšehradu.

Dr. Avgust Reisman:

Podpisi za nadure pred kazenskim sodiščem

Dve delavki obsojeni radi krivega pričanja.

Borba za plačilo nadurnega povška, ki ga določa zakon o zaščiti delavcev že od l. 1922 naprej, je zahteval te dni dve mučni žrtvi, ki naj bosta končno resno svarilo vsemu delavstvu, da enkrat za vselej odklanja v tovarni vsak podpis. Mi smo o tem že ponovno in ponovno pisali in svarili pred podpis po tovarnah in drugih podjetjih ter opozarjali delavstvo, da mora dobiti svoje zahtevke od delodajalcev vsikdar brez vsakega podpisa, ker določa § 212 zakona o obrtnih popolnoma jago, da mora dobiti delavec vsako mezdo izplačano koncem tedna, najpozneje pa vsak uslužbenec koncem meseca in se tej pravici v smislu §a 251 obrtnega zakona tudi z nobeno pogodbo ne more odreči. Če torej delodajalec zahteva pred izplačilom podpis o prejemu denarja, je to povsem nezakonito in lahko vsak delavec tak podpis odkloni, ker mora dobiti svoj zaslužek brez podpisa in se s tem ne izpostavlja nevarnosti, da bo v naglici podpisal za sebe kaj škodljivega, česar v naglici ni prečital, ali v razburjenju ni mogel presoditi dalekosežnosti podpisa.

Isto velja ob izstopu iz službe.

Imeli smo tisoče slučajev pred sodiščem, ko so prišli delodajalci na delavske tožbe za nadure z ugovorom, da je delavec ob izstopu iz službe podpisal izjavo, s katero je potrdil, da je prejel vse svoje zahtevke, tudi za nadure in da nima ničesar več zahtevati. Delavec ali delavka pa se je nato pridružil, da ni bodisi ničesar podpisala ali če je podpisala, da ni prečitala, ali da o nadurah ni bilo ničesar napisano in da je podpisala le prejem zadnjega izplačila. Sodišče takim ugovorom navadno ne verjame, če nima delavec za to svojo trditev jasnih dokazov. Teh pa običajno nima, ker je pri izplačilu navadno sam, za delodajalca pa nastopa kot priča uradnik ali uradnica in zahtevane delavske ure so izgubljene. Delavec je se celo obsojen na plačilo stroškov.

Sodišče utemeljuje s tem, da je delavec

ob odpustu od delodajalca že neodvisen

in da se je takrat že lahko s popolnoma svobodno voljo s podpisom odrekal svojim pravicam za nadure, o katerih sicer določa Zakon o zaščiti delavcev, da jih mora delodajalec plačati v vsakem slučaju pod kaznijo s 50 odst. povškom in da se delavec tej pravici niti ne more odreči, ker v smislu §a 5 tega zakona delovno razmerje med lastniki podjetij in njihovim pomožnim osebjem po nobeni pogodbi ne sme nasprotovati odredbam zakona.

Seveda je po našem mnenju veliko vprašanje, v kolikor je zlasti pri današnji ponovno narasli brezposelnosti delavec tudi ob odpustu iz službe gospodarsko neodvisen od delodajalca? Saj smo imeli pred raznimi sodišči že nešteto kričajočih slučajev, ko delodajalec, bodisi ni hotel izplačati brez podpisa, ali ni hotel dati službene knjige, ali je zagrozil, da ga bodo dali v »rno knjigo«, da ne bo nikoli več nikjer dobil službe, če bo tožil za nadure. In se je res izkazalo, da je prišel tak delavec iskat službe, pa so ga odklonili z opazko, da ga ne morejo sprejeti, ker je v prejšnji službi terjal plačilo za nadure. Pred leti mi je nek odličen slovenski pravnik, višji sodnik priznal, da dejansko o kaki gospodarski neodvisnosti delavca sploh nikdar ne more biti govora. Toda v judikaturi se doslej s tem nazorom nismo pridrli. Ne preostaja torej drugega, kakor da si delavstvo izvojuje

spremembo zakonodaje.

ki bo čisto jasno določala, da mora delavec res dobiti vse svoje pravice iz socialne zakonodaje in da ta njegova pravica zaščitenja za vsikdar, torej ne samo med časom službe, ampak tudi po izstopu, da se torej tudi tedaj tej pravici z nobenim podpisom ne more odreči. Kdor lovi delavca v času odpusta — ko je delavec v najtežjem duševnem stanju, ob mislih, da gre na cesto — za podpis, da je izplačan, bi moral biti kar najstrožje kaznovan. Saj taki »podpisi« vendar tudi niso nič drugega, kakor golo in grdo izigravanje zakona, s katerim je gospodarsko vedno močnejši delodajalec izbral svoj položaj. Človeku, ki ima po zakonodaji največ 14 dnevno zaščito svojega življenja, vzame tekoma par minut, kratkega trenutka, ko je doleten v duševni potrtosti, vso ono zaščito, katero si je delavstvo izvojevalo s socialno zakonodajo. Kaj koristijo še tako stroge kazenske sankcije, če pa lahko dolgoletno kršenje takih predpisov delodajalec izbriše z enim samim podpisom, ki ga izvabi od delavca in se na ta način otrese dostikrat težkih tisočakov plačila, katero si je delavec zaslužil, ko je po zakonitem rednem delu prenapenjal delovno silo in življenjske moči?

Pri tem pa je upoštevati tudi skrajno skromno

duševno izobrazbo delavstva.

Lahko mirne duše trdimo, da se 99 odstotkov

delavcev, ki so podpisali take »izjave«, niti v sanjah ni zavedalo posledic in pravne veljavnosti takega podpisa. Tega se zave delavec šele pri sodišču, ko mu sodnik razglasi zgubljeno tožbo, večina pa še tudi takrat ne pojmi, da se mu vsled njegovega podpisa s tako sodbo ni zgodila pravna »krivica«. Če se torej hoče delavec res zaščititi in če naj ima zlasti v teh težavnih časih Zakon o zaščiti delavcev res kako pravo vrednost za delavstvo, posebno zaščita glede delovnega časa, potem taki podpisi ne smejo imeti veljave. Zaščito delovnega časa pa je vendar država vpeljala tudi v svojem interesu, da se ji državljeni vsled prenapornega dela ne izčrpa prenašlo in da ne pade v preveliko breme splošnosti brezposelnost delavstva.

Slučaj pred kazenskim senatom.

To je nekako pravno ozadje kazenske razprave, ki se je vršila te dni pred mariborskim okrožnim sodiščem, na obtožbo državnega tožilstva proti dvema delavkama radi zločinstva krivega pričevanja.

Nadurne tožbe proti »Jugosvili«.

Po naredbah obtožnice je uradnik tvrdke »Jugosvile«, Kostanješek Anton, delavkama pri izstopu predložil v podpis potrdilo, da sta s tem popolnoma plačani in da nimata proti »Jugosvili« nobenih terjatev več. Obtožnica pravi nadalje: »S temi izjavami sta se osumljenki, ko je njuno službeno razmerje pri »Jugosvili« že prenehalo, ko torej nista bili več v gospodarski odvisnosti, odrekli vsem morebitnim nadaljnjim zahtevkom proti »Jugosvili«. Kljub temu pa sta obe osumljenki vložili naknadno pri sodišču proti »Jugosvili« tožbe za nadure in sta se v tožbah sklicevali druga na drugo kot priči. Osumljenki sta pozneje pred sodiščem kot priči pod prisego lažno izpovedali, da pri tvrdki »Jugosvili« nista nikdar podpisali nobenih potrdil, da sta popolnoma izplačani in da nimata pri »Jugosvili« nobenih terjatev več.

Osumljenki sta krivdo zanižali. Ena je trdila, da je podpisala samo izjavo, da je prejele od »Jugosvile« 14 dnevno plačilo in da ji uradnik Kostanješek sploh ni predložil v podpis izjave, da je popolnoma izplačana in da nima nobenih terjatev več. Njen podpis na izjavi je sicer pristen, vendar pa se ne spominja, kako je prišel njen podpis na tako izjavo. Pri »Jugosvili« je bila 3 leta v službi, podpisala je mnogo stvari in se vsled tega sedaj ne spominja, če je pri tem tudi podpisala kak prazen list. Druga osumljenka pa je nasproti temu sploh zanikala pristnost svojega podpisa na izjavi, s katerim bi naj potrdila, da je popolnoma izplačana in da nima nikakih terjatev več.

»Kljub temu pa se dá«, trdi obtožnica, »obema osumljenkama dejanje in krivda v celoti dokazati. Priči Kostanješek Anton in Šuster Marija sta v civilnih pravih potrdila, da sta osumljenki pred njima lastnoročno podpisali izjavi, da sta popolnoma plačani in da nimata nikakih terjatev več. Obe priči sta soglasno izpovedali, da je uradnik Kostanješek osumljenkama točno obrazložil vsebino potrdil, predno jih je njima predložil v podpis. Tudi izvedenca v pisavi, profesor Ravnikar Franc in Rakuš Rudolf, sta podala mnenji, da sta podpisa osumljenih na njunih izjavah, da sta popolnoma plačani in da nimata nobenih terjatev več, pristna. Osumljenki sta si s svojimi krivimi izpovedbami pred sodiščem nedvomno hoteli ustvariti ugoden položaj v svojih civilnih pravih.«

Obsodba 3 in 2 meseca zapora

Osumljenki sta tudi pri razpravi pred tročlanskim kazenskim senatom okrožnega sodišča, ki je še enkrat zaslišal uradnika Kostanješka kot pričo, vztrajali pri svojih zahtevkih. Ena obtoženih je na obtožni klopi krčevito jokala in do konca zatrjevala, da ni ni podpisala. Sodišče je verjelo izvedenim dokazom in obsodilo obe osumljenki v smislu obtožbe, eno na 3 mesece in drugo na 2 mesece zapora, pogojno za 2 leti.

Nauk

iz te žalostne civilne in kazenske zadeve pa naj bo vsemu delavstvu ta, kot smo ga gori navedli. Temeljita borba za zboljšanje socialne zakonodaje, ki naj bo taka, da bo delavca res ščitila v službenem razmerju, tudi takrat, ko je zanj položaj najbolj kritičen, to je ob in po izstopu iz službe. Znano nam pa je, da se zakoni le počasi in po trdih bojih spreminjajo in izboljšujejo. Dotlej se mora delavstvo znati samo ščititi s pomočjo sedanjih zakonov, ki jih je seve treba predvsem poznati. Nam je v tej smeri najboljši zaščitnik in učitelj delavski časopis, naša »Delavska Politika«. Oni, ki redno čita »Delavska Politika«, gotovo ne bo podpisal nobene izjave ne da bi vedel, kaj je s tem storil.

naj se na kolesih ne vozijo po dvojce, ali ... je ostalo to samo na papirju. Ne vemo tudi, kdo naj v tem oziru gleda na red, ker stražnika nimamo.

Kakor se vidi, bo treba še marsikaj ukreniti, ako hočemo vsaj nekoliko omejiti te nesreče in napraviti red.

Naš hmelj bodo baše kupile Zedinjene države. Zato mislijo, da bo cena zelo dobra, ker bo plačilo v dolarjih.

Telefonski promet z Moskvo je odprt. Trinutni razgovor stane 14.70 zlatih frankov, t. j. 147 dinarjev.

Največja knjižnica na svetu se nahaja v Washingtonu, ki ima okoli 10.000.000 knjig; druga ogromna knjižnica je Britanski muzej v Londonu s 5.000.000 knjigami tretja pa Narodna knjižnica v Parizu s 4.500.000 knjigami.

Poskusi razbijanja strank

Potrebno svarilo.

Zadnji čas se govori o tem, da se v Srbiji formira nova stranka iz vrst demokratov in radikalov, ki naj ojači sedanjo vladino koalicijo. O tem pišejo »Radniške novine«:

»Od l. 1929. do 1930. se je vodila aktivna politika razbijanja hrvatske politične fronte. Režimi so iskali in našli — temu primerne garniture poznanih Hrvatov. Oni so zastopali hrvatsko politično misel in narodne zahteve. Pri volitvah so bili izvoljeni, blagodarci D' Hontovem izumu. Z eno besedo, storilo se je vse, da se zlomi edinstvo HSS.

V svoji zamisli taka pojava ni nova. Balkanskim režimom je neprijetna vsaka senca opozicije. Zato se povsod trudijo, da jo likvidirajo. A posledice takega početja z opozicijo se opažajo v Romuniji. Potem ko so predstavnike opozicije leta in leta izganjali iz javnega življenja, so jih poklicali ob dvajseti uri. Bivši kralj je razgovarjal z

dr. Maniujem in zahteval od njega, da mu pomaga in ga podpre. Toda samo pol leta pred tem kralj ni hotel niti da prečita memorandum, ki so mu ga poslali opozicionalni političarji s podpisom dr. Maniuja na čelu! V poslednjih razgovorih se je iskalo pomoč opozicionalnih političarjev, naenkrat je bil potreben njihov političen vpliv. Dekretirani šefi naroda, glave režima, tisti, ki so od njega živeli, so bili v stanju napraviti samo to, da so se otresli bremena od gubernosti. Množice naroda so iskale svoje šefe, svoje čelnike, svoje predstavnike. In nje so poslušale. Tragična je ta izkušnja in dobro je, da je nismo doživeli mi. Toda iz te izkušnje se je treba nekaj naučiti.«

Ne razbijati strank, ampak najti je treba drugačen način sodelovanja. Z izbeglicami in dezerterji strankini pristaji ne gredo.

Kaj očitajo Blumu?

Blum se bo moral zagovarjati, ker je uvedel 40 urni delovnik.

Peta nova vlada v Franciji je ustanovila posebno sodišče v Riomu, kjer bodo sodili bivšim francoskim politikom, ki so po mnenju sedanje vlade odgovorni za polom Francije v vojni.

Blum je obtožen, ker je njegova vlada 26. septembra 1936 razvrednotila francoski frank za 33 odstotkov. Nadalje se bo moral zagovarjati, ker je vlada razpisala 8 milijard frankov vojnega posojila, pa ga je samo dve milijardi porabila za narodno obrambo. — Nadalje se bo Blum moral zagovarjati, ker je izzival socialno mržnjo in razredni boj, zlasti tudi s tem, da je dal pariški mednarodni razstavi protifašistični značaj. Potem mu očitajo, da je ustanovil ministrstvo za odmor delavcev in nameščencev ter uvedel 40 urni delovnik, dočim so v vseh

državah delali 70 ur. Obtožen bo tudi, da je emigrantom iz tujih dežel, ki so bežali pred fašizmom in našli zatočišče v Franciji omogočil, da so dobili francosko državljanstvo. Razen tega ga bodo skušali obtožiti tudi radi preslabe oborožitve Francije v zraku. —

Kakor vidimo, se je Blum res hudo pregrešil proti interesom 200 družin, ki so pred polomom predstavljale finančno gospodo Francije, ...

Francija bo vsa v abstinentnem taboru. Vlada je prepovedala prodajanje alkoholnih pijač z več kot 16 odst. alkohola in listi pravijo, da je namera vlade, da Francija postane trezna. Pač pa bodo ljudje smeli piti vino, kolikor ga jim srce poželi. Kakor da bi vino ne bilo alkohol.

Delavski pravni svetovalec

Kako je zaščiten oskrbnik posestva (Maribor) Vprašanje: Že preko 20 let sem uslužben na nekem posestvu kot oskrbnik. Ves ta čas nisem bil zavarovan pri OUZD, niti pri pokojninskem zavodu. Imel sem prav nizko plačo in sem moral poleti delati od zore do mraka, brez vsakega posebnega doplačila. Ker sem že star, bi rad službo zapustil. Kake zahtevke imam napram lastniku?

Odgovor: Iz Vaših navedb, posebno iz tega, da ste poleti delali od jutra do večera in sicer za nizko plačo, sklepamo, da ste opravljali v prvi vrsti fizična dela in ste vršili nadzorstvo le kot stransko delo. Vsled tega se smatrate za fizičnega delavca in ste kot tak zaščiten po obrtnem zakonu. Zakon o zaščiti delavcev izrecno izvzema poljedelske delavce iz svoje zaščite, vsled česar ne morete zahtevati plačila za nadure. Za Vas tudi ne velja zakon o zavarovanju delavcev, ker ta izvzema poljedelske delavce iz zavarovanja, seveda tudi iz pokojninskega. Kot poljedelski delavec ste zavarovan le za primer nezgode pri mlatičnih strojih. Oskrbnik večjega posestva, ki ima tudi nadzorstvo nad številnejšimi uslužbenci s strokovno pridobitvijo in vodi za posestvo tudi pisarniške, ali večje denarne posle, je pa nameščenec in kot tak zaščiten po zakonu o obrtnih. Tak oskrbnik ima po 20. letih pravico do 5 tednov letnega dopusta, v slučaju bolezni pravico do plače za 12 tednov. Odpovedati se mora takemu oskrbniku-nameščencu po 20. letih službe z rokom 5 mesecev v okvirju četrtletja. Pri večjem obsegu oskrbnišva bi imel tak nameščenec tudi pravico do

odpravnine, ki znaša po 20. letih službe 9 kratno mesečno plačo.

Pravice nezakonskega otroka do očetove zapuščine (Črna)

Vprašanje: Sem varuh nezakonskih otrok, katerih oče se je smrtno ponesrečil. Do njegove smrti sta bila otroka v njegovi hiši v popolni oskrbi. Kaj lahko zahtevata iz njegove zapuščine?

Odgovor: Oskrbovanje in preskrbovanje nezakonskih otrok preide kakor kak drug dolg na očetove dediče. Ako je očetovstvo po očetu priznано ali pa je to očetovstvo sodno ugotovljeno, smejo zahtevati nezakonski otroci, ki so ob času očetove smrti v oskrbi in vzgoji v njegovi hiši, oskrbo in vzgojo še dalje v isti meri kakor doslej. Do take oskrbe in vzgoje imajo pravico tako dolgo, dokler niso sposobni, da se vzdržujejo sami. Ne moreta pa biti oskrba in vzgoja nezakonskih otrok večja, kakor pa zakonskih otrok, glede na zapuščino očeta. Ako torej zakonski otroci umrlega glede na višino očetove zapuščine ne morejo biti deležni vzgoje in oskrbe v normalni meri, tudi nezakonski otroci ne morejo imeti vzgoje in oskrbe v taki meri. Nikdar pa niso nezakonski otroci zakoniti dediči in iz tega naslova nimajo nikakih pravic. Njihove pravice so enake, kot so pravice upnikov do dediščine.

Zvočni kino Pobrežje

21. in 22. septembra

»V CARSTVU VALČKA«

s dodatkom smešnice in »Fox« novosti

SE VEDNO KUPITE DOBRO IN PO UGODNIH CENAH

Kopalke, nogavice, pletenine, bluze, jopice, sviterje, žemperje (lastni izdelki). Volna, preja za strojna ročna dela. Kombineze, modrčke, srajce svilene in flori nogavice itd. Obleke, platno, odevje, predpasnike, rute. Blago, perilo za ženske, moške, otroke. Šivilske potrebščine, galanterija.

OSET »MARA«, Koroška cesta 26 (Poleg tržnice — Vodnikov trg).

Izletniki, pozor!

Najugodnejše se kupuje provijant v specialni delikatesni trgovini

PERKO

Maribor, Dvořakova 14, v palači dr. Sedaja